

Tekst: Niels Erik Kjær-Larsen | Foto: Axel Søgaard

Drop vanetænkningen – *vær kreativ*

Sådan lyder opfordringen fra arkitekt Anna Mette Exner, når det gælder kirkebygningernes fremtidige anvendelse

Anna Mette Exner

har sammen med to teologer og en folkeskolelærer netop stiftet netværket Kirkeriet.dk, som arbejder for trivsel, udvikling og vækst i folkekirken. Hjemmesiden er for øjeblikket under etablering.

Sådan lyder en af Anna Mette Exners adskillige kæpheste. Hun er arkitekt, ansat som faglig leder på området kirke og kulturarv i firmaet Brøgger Arkitekter, som er en del af KPF Arkitekterne, med afdelinger i Aalborg, Viborg og Aarhus. Det er sidstnævnte sted, at Anna Mette Exner residerer på 9. sal med en fantastisk udsigt over havn, by – og kirketårne! Men ikke så sjældent forlader hun kontoret og bevæger sig ud i landet for at besøge kirker, snakke med menighedsråd – eller holde foredrag, fx om, hvordan folkekirkens bygningsmæssige ressourcer vil kunne anvendes bedre – og om kirkens betydning og fremtidige brug, såvel på landet som i byerne.

Man skal ikke langt ind i en samtale med Anna Mette Exner for at blive klar over, at kirker er hendes store faglige lidenskab. Hun taler sig hurtigt varm, når hun fortæller om de spændende udfordringer, hun ser, når det gælder kirkebygninger og deres anvendelse.

Som datter af arkitektparret Inger og Johannes Exner må hun vel siges at være miljøskadet, når det drejer sig om interessen for kulturarven i almindelighed og kirkerne i særdeleshed.

Skærp sanserne

Privat bor hun i Brabrand og hører til Brabrand kirke – en middelalderkirke, idyllisk beliggende ved søen. Hun holder meget af kirken, men synes alligevel, at nabokirken i Gellerup nok er mere interessant, ganske enkelt fordi der i dette sogn er særlige problemer og udfordringer, som gør det påkrævet at skærpe sanserne og vågne op.

– Og på det punkt kan der sagtens drages paralleller til andre sogne, mener hun – for der er steder, hvor det er på tide at vågne op af tornerosesøvnen.

– Den nedtur, som nogen taler om i folkekirken, kan blive afsættet til at finde ind til kerneværdierne, men måske på en ny måde. Nogen kan synes, at det ligner en gordisk knude – men jeg elsker gordiske knuder!

Anvendeligheden

Firmaet Brøgger arkitekter har tradition for kirkeopgaver, er bl.a. specialister i middelalderkirker, og Anna Mette Exner har sammen med arkitektkolleger været involveret i et hav af store og små projekter.

Med erfaringerne herfra som baggrund har hun udviklet en særlig interesse for at fokusere på kirkernes anvendelighed og mulighed for at tilpasse sig nye behov, når de opstår.

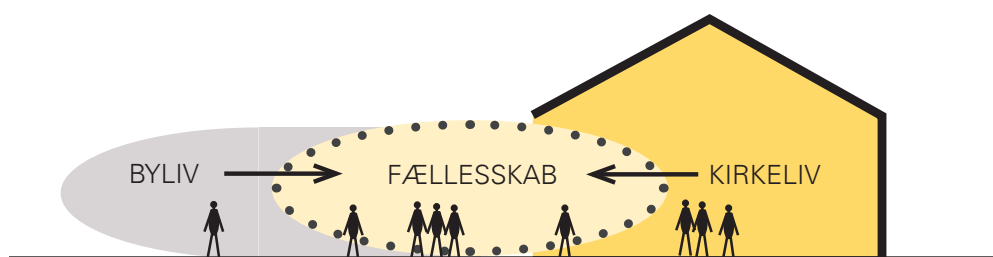
Nytænkning er et nøgleord – et andet er omtanke.

– Vi har pligt til at tænke os godt om, inden vi gør noget. Når det gælder de historiske bygninger, skal vi naturligvis passe på kulturarven – og når det gælder andre og nyere bygninger, skal vi sørge for, at vi får noget for de kroner, vi giver ud ved at gøre forarbejdet ordentligt. Så vi ved, at det, vi gør, er der reelt behov for.

Nye brugertyper

Og så skal vi hele tiden tænke indhold, mener Anna Mette Exner.

Brugerne ændrer sig, fx er der tendens til, at nye generationer pendler og zapper

Synlighed og åbenhed mellem kirken og den omgivende by inviterer til fællesskaber.

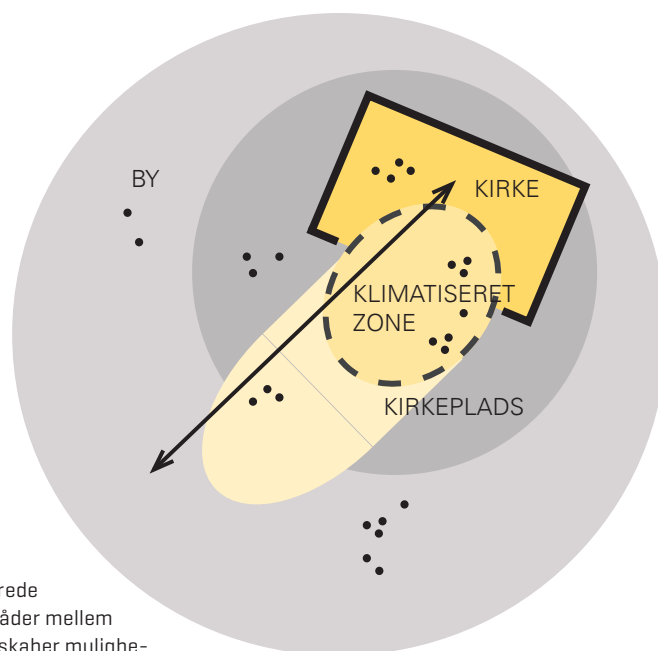
– også når det gælder kirken. Måske kan vi indrette os, så alle kirker ikke skal kunne det samme, men at vi i stedet fremdyrker den enkelte kirkes specifikke potentiale. Det kan være relevant at stille spørgsmålet: Hvad dur den her kirke til? Er den smuk, meget lille eller meget stor, er den egnet til udstillinger, er akustikken god til koncerter, hvordan med fleksibiliteten?

Er der tale om en middelalderkirke, er der begrænsninger, som man skal respektere, og som arkitekter er vi bestemt med til at tale de historiske bygningers sag – men de skal ikke kun være museer.

I de tilfælde, hvor der er behov for ændringer, men hvor det ikke er muligt at ændre de fysiske rammer og fx bygge til, vil der en del steder kunne opnås forbedringer ved at gøre noget ved inventar og indretning. Samtidig – og her er endnu en af kæphestene – mener Anna Mette Exner, at man med fordel kan tænke kirkeliv både inde og ude. Det øger fleksibiliteten, samtidig med at kirken åbner sig mentalt og fysisk mod det omliggende samfund, således at man får synlighed som sidegevinst. Man skaber en "invitationszone", der kan gøre det lettere for folk at træde over dørtærsklen.

Galt i halsen

Mange mennesker snubler i forhold til kirken, mener arkitekten. De har nogle billeder inde i hovedet, der bremser for at se, hvad der ligger inde bag ved. De får det galt i halsen. Bygningerne virker afskrækkende, for lidt inviterende. Det kan man faktisk tit gøre noget ved. For det handler i høj grad om imødekommenhed og stemning.

Aklimatiserede opholdsområder mellem inde og ude skaber muligheder for uforpligtende ophold og binder kirke og by sammen.

Og så handler det om at lytte til folk og inddrage dem. Hvad har de lyst til, hvad har de brug for? Måske efterspørges der mere uformelle væresteder, grovværksteder, musikstudier eller døgnåbne ungdomsklubber.

Funktionsløs arkitektur – om den er nok så flot – kan ikke bruges til noget, mener hun. Der har vi som rådgivere en forpligtelse. Vi skal sørge for, at menighedsrådene ikke spilder deres penge. Vi ved noget om sammenhængen mellem funktion, fysiske rammer og trivsel.

Hvorfor synes du, at det er så spændende at arbejde med kirker?

– Fordi her mødes alt, hvad der er vigtigt. Åndrigthed, historie, menneskers trivsel. Og så kan jeg lide græsrodsånden og entusiasmen – og jeg er ikke afskrækket af, at økonomien sætter grænser, så man ikke kan få alt, hvad man ønsker sig. Det er faktisk sundt at være tvunget til at vurdere grundigt og prioritere. Det øger kreativiteten. ■

“Det er faktisk sundt at være tvunget til at vurdere grundigt og prioritere. Det øger kreativiteten.

ANNA METTE EXNER, ARKITEKT

Læs på næste side om et af de projekter, som Anna Mette Exner for øjeblikket er involveret i.

Brønderslev Kirke skal **fremtidssikres**

Et tidssvarende kirkecenter, som skaber gode og motiverende fysiske rammer for kirkens mangfoldige liv. Det er den vision, som Brønderslev Menighedsråd ønsker ført ud i livet inden 2022

“Det er hensigten at nå så langt i processen, at principgodkendelsen af et projekt kan ske i indeværende valgperiode.

HENNING KRABBE,
MENIGHEDSRÅDSMEDLEM

Menighedsrådet i Brønderslev har sat en spændende proces i gang. Hvad den præcist vil føre til, tør ingen spå om. Til gengæld er én ting sikkert, nemlig at man vil gå grundigt til værks – for det drejer sig om kirkens fremtid, og den omgås man ikke lemfældigt med.

Derfor har menighedsrådet valgt at søge faglig bistand tidligt i processen, idet man har allieret sig med arkitekt Anna Mette Exner, som med sin bygningsmæssige ekspertise og visioner på kirkeområdet – omtalt på forrige side – har de kvalifikationer og erfaringer, som menighedsrådet mener at have brug for. At der skal renoveres og bygges til og ikke mindst tænkes nyt om indretning, er nemlig sikkert. Og Anna Mette Exners opgave er i første omgang at forestå et omfattende analysearbejde, som foruden at inspirere og få menighedsråd og medarbejdere til at forholde sig til nye muligheder, indbefatter at udarbejde en rapport med undersøgelsens resultater og forskellige fremtidsscenerier. Denne rapport skal så danne baggrund for en beslutning i menighedsrådet.

I god tid

Kirken fylder 100 år i 2022, og når dette årstal er sat som deadline for projektets færdiggørelse er det ikke kun som en flot markering af den runde fødselsdag, men i højere grad fordi der med en alder på 100 år træder særlige bestemmelser og begrænsninger i kraft, som vil gøre det vanskeligere og mere bureaukratisk at gennemføre bygningsmæssige ændringer i kirken. Derfor har menighedsrådet ønsket at være tidsmæssigt på forkant ved allerede nu at sætte en proces i gang.

For der er bred enighed om, at der er behov for ændringer, hvis Brønderslev Kirke fremover skal kunne honorere befolkningens forventninger. Pladsen i kirken er for trang og ufleksibel, og sognegården er med sine 30 år på bagen ikke en tidssvarende ramme for de mange forskellige aktiviteter, som er i dag. Ønsket er derfor at renovere og bygge til, således at kirke og sognegård bliver en helhed og vil fremstå som et tidssvarende kirkecenter, der bl.a. også skal kunne rumme kontorer, medieværksted og cafémiljø. I overvejelserne indgår

også muligheden for i højere grad at bruge udendørsarealerne og skabe en større kobling mellem kirken og bylivet.

Lang ønskeseddel

I den vision, som menighedsrådets kirkeudvalg har formuleret, er ønskesedlen lang.

Blot et eksempel, som drejer sig om selve kirkerummet:

”Kirkerummets murværk repareres efter sætningsskader og males. Kirkebænkene udskiftes med stole, og korpertiet ændres og gøres mere fleksibelt. Prædikestolen fornyes med en lavere placeret og flytbar prædikestol. Gulvet fornyes. Stolene placeres, så kirkens bedste områder mellem de to søjlerækker udnyttes maksimalt til siddepladser. Der etableres to brede gange i siderne mellem søjlerækkerne og væggene. I området ved udgangen etableres et fleksibelt børneområde, der ved særlige anledninger kan omdannes til siddepladser. I væggen til våbenhuset etableres store vinduespartier, så man kan se, hvad der foregår i kirkerummet fra våbenhuset. Der indrettes faciliteter for mulig anvendelse af multimediefunktioner i kirken, ligesom nummertavler udskiftes til elektroniske skærme.”

Tovholder Krabbe

Menighedsrådsmedlem Henning Krabbe, der er blevet udpeget som tovholder for visionsprojektet, fortæller, at det er hensigten at nå så langt i processen, at principgodkendelsen af et projekt kan ske i indeværende valgperiode. Hvornår projektet kan realiseres og i hvilket omfang, afhænger bl.a. af økonomien, som naturligvis er en afgørende faktor.

Som et led i forarbejdet har Kirkefondet udarbejdet en sogneanalyse, der har givet svar på spørgsmålet om udviklingen i sognet og i samfundet i det hele taget. Dertil kommer, at ca. 140 studerende fra Aalborg Universitet som et led i studiet humanistisk informatik, 5. semester, netop har haft Brønderslev Kirke som eksamensopgave. De studerende har været tilknyttet en snes fokusgrupper, bestående af beboere i Brønderslev, spredt aldersmæssigt og uddannelsesmæssigt. På møder i disse grupper har de studerende samlet informationer for at danne sig et billede af, hvad Brønderslevs borgere tænker om

kirke og sognegård, og hvad de ønsker at bruge kirken til. De studerende – delt op i 40 grupper – har efterfølgende udarbejdet et formidlingsprojekt og har fået deres opgaver bedømt ved gruppeeksamen. Et resume af disse opgaver bliver overdraget til Brønderslev Menighedsråd, som – hvis der er opgaver, der findes særligt interessante – kan rekvirere besvarelsen i sin helhed.

Usædvanligt samarbejde

Lektor Rasmus Grøn, Aalborg Universitet, har stået i spidsen for samarbejdet med Brønderslev Menighedsråd og Anna Mette Exner, og han er begejstret for denne mulighed for at udfordre de studerende med en opgave i kirkeregiet.

– Det har vi aldrig prøvet før. Ofte samarbejder vi med erhvervslivet – således har vi eksempelvis haft projekter i et shoppingcenter og hos DSB, men en opgave omkring en kirke er usædvanlig og stiller absolut krav til de studerende, når det gælder forståelsen af den særlige kultur og de værdier, der er på dette område. Mange af de studerende er kirkefremmede, så det har været ”nyt land” for dem og derfor en særlig udfordring at skulle formidle viden på dette område. Det har været lærerigt og sundt for dem på den måde at blive bragt ud af deres komfortzone.

– Jeg synes, det har været en spændende oplevelse og en god proces. En del af de studerende har syntes, det var en vanskelig opgave, og eksamensresultaterne har da også været noget blandede, fortæller Rasmus Grøn, der sagtens kan forestille sig et fremtidigt samarbejde mellem kirke og universitet. ■

“En opgave omkring en kirke er usædvanlig og stiller absolut krav til de studerende, når det gælder forståelsen af den særlige kultur og de værdier, der er på dette område.

RASMUS GRØN,
LEKTOR AALBORG UNIVERSITET

Der er nedsat en arbejdsgruppe, der skal samle trådene i det projekt, der er sat i gang i Brønderslev med det formål at skabe de bedst mulige fysiske rammer for kirkelivet. Medlemmerne er Henning Krabbe, Mogens Juhl, Anna Mette Exner og Karsten Nielsen.

